

Joanna Kalaga

Czekanów, st. 2, gm. Jabłonna Lacka,
woj. siedleckie, AZP 52-80/32

Informator Archeologiczny : badania 31, 172-173

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

2. wykopy pod instalację elektryczną.

Odsłonięto materiał zabytkowy XIII-wieczny oraz nowożytny.

3. wykopy budowlane przy dzwonnicy.

Odsłonięto materiał zabytkowy XIII-wieczny i nowożytny.

Dokumentacja z nadzorów znajduje się w archiwum PSOZ w Lublinie, delegatura w Chełmie.

Materiały z nadzorów przekazano do Muzeum Chełmskiego w Chełmie.

CHEŁM, st. 19A, Krzywa 32-34

- ślady osadnictwa z XIII w. oraz późniejszej zabudowy miejskiej (do XIX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Stanisława Gołuba, mgr. Tomasa Dzieńkowskiego. Finansowane przez inwestora prywatnego, Urząd Miasta Chełma i PSOZ. Przebadano powierzchnię 20 m².

Stanowisko funkcjonuje nadal jako nr 19A (dawny numer w systemie arabskim), w AZP nadano mu nowy numer w miejscowości oraz nr 7 na obszarze.

Są to pozostałości osadnictwa XIII-wiecznego oraz późniejszej zabudowy miejskiej. Odkryto tu nieznane dotąd odcinki korytarzy kopalni kredy, wczesnośredniowieczne obiekty osadnicze, w tym pracownię rogowniczą, a także wydrążoną w kredzie studnię.

Odsłonięto cztery obiekty: wczesnośredniowieczną jamę gospodarczą, zniszczoną w wyniku rozwoju osadnictwa nowożytnego oraz nowożytne jamy śmietnikowe. Jeden z tych śmietników zniszczył starszy obiekt – studnię. W jej stropie odkryto miniaturę wyrzeźbioną w kredzie książki, fragment pucharka szklanego. Nawarstwienia kulturowe datowane są na XIII - XIX w. Pozyskano dużą ilość zabytków ruchomych.

Dokumentacja z badań znajduje się w archiwum PSOZ w Chełmie.

Materiały z badań przekazano do Muzeum Chełmskiego w Chełmie.

CHEŁMŹA, st. 21, gm. loco, woj. toruńskie, AZP 36-43/86

- osada z wczesnej epoki żelaza
- osada z wczesnego średniowiecza

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone w czerwcu przez dr. Dariusza Polińskiego (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). Finansowane przez Urząd Miejski w Chełmży. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 7 m².

Badania miały na celu rozpoznanie stratygrafii stanowiska i sprecyzowanie jego chronologii. Maksymalna miąższość nawarstwień kulturowych dochodziła do 76 cm. Materiał zabytkowy stanowiła ceramika, w przeważającej większości wczesnośredniowieczna. Stwierdzono brak ciągłej warstwy kulturowej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz w PSOZ w Toruniu.

Badania nie będą kontynuowane.

CZEKANÓW, st. 2, gm. Jabłonna Lacka, woj. siedleckie, AZP 52-80/32

- ciałopalne cmentarzysko kurhanowe (poł. XI - poł. XIII w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Joannę Kalagę (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego).

Cmentarzysko odkrył T. Łuniewski w 1883 r. Znane było K. Stołyhwie w 1941 r. Badania powierzchniowe prowadziła tu mgr Dorota Skowron w 1983 r.

W całości rozpoznano dwa kurhany o współczesnej średnicy 5 i 7 m i wysokości około 0,8 m wraz z przylegającymi do nich przestrzeniami przykurhanowymi o szerokości 10 m.

Celem badań było rozpoznanie konstrukcji grobów, typu pochówków, wyposażenia grobowego i uściślenie chronologii.

Cmentarzysko w Czekanowie składa się z 8 kopców ustawionych szeregowo względem siebie. Ba-

daniami wykopaliskowymi objęto dwa kurhany (6-7) znajdujące się pośrodku nekropoli i stosunkowo dobrze zachowane. Po przeprowadzeniu badań wykopaliskowych ustalono, że budowa kurhanów była prosta i nieskomplikowana. W obu kopcach wyróżniono analogiczny układ nawarstwień: piaszczysty calec, spaleniznę zalegającą u podstawy nasypu o miąższości 10-15 cm, właściwy nasyp kurhanu zbudowany z czystego piasku o miąższości około 0,5 m, warstwę rozsypiskową, pochodzącą z rozmytego nasypu i współczesny humus leśny o miąższości 5-10 cm. Wokół pierwotnej podstawy kopców odsłonięto dookolne rowy przykurhanowe o szerokości 2,5-3 m i głębokości 0,5 cm. Przy kurhanie 7 rów był brukowany średniej wielkości otoczakami granitowymi. Rowy wypełnione były namuliskiem, pochodzącym z rozmytych nasypów. W kurhanie 7 odkryto kamienną konstrukcję u podstawy jego nasypu. Pierwotnie znajdowała się ona na zewnątrz kopca. Miała kształt czworoboczny o wymiarach 4 x 4 m. Ułożona była z dużych kamieni polnych ściśle przylegających do siebie. Na kamieniach nie było śladów zaprawy murarskiej ani działania ognia. Konstrukcja ułożona była bezpośrednio na calcu. Należy ona do unikatowych znalezisk na środkowym Pobużu. Najbliższe do niej analogie znajdują się na Mazowszu Płockim a dalej na Pomorzu Zachodnim. W kierunku wschodnim podobne założenia znaleźć można na terenie Białostoczczyzny i Białorusi.

Materiał zabytkowy w obu grobach zalegał na stropie spalenizny, a w kopcu 7 ponadto na nasypie. Były to całkowicie przepalone, bardzo drobne ułamki kości ludzkich, fragmenty naczyń glinianych i dwa paciorki kamienne i jeden nóż żelazny. Na szczególną uwagę zasługują pasy wyprawionej skóry odkryte w kurhanie 6. Rozciągnięte one były w dolnej części nasypu, nieco powyżej pochówku. Szerokość ich wynosiła 3-4 cm, grubość 2-3 mm a całkowita długość 13 m. Przecinały środek nasypu i obejmowały jego krawędź. Znalezisko to zaliczyć należy do unikatowego nie tylko w międzyrzeczu Liwca, Bugu i Krzny, ale także na pozostałych ziemiach słowiańskich.

Z uwagi na cenne znaleziska skóry w kurhanie 6 i kamiennej konstrukcji w kopcu 7 cmentarzysko w Czekanowie zaliczyć należy do wyjątkowych w międzyrzeczu Liwca, Bugu i Krzny. Z tego względu powinno być przebadane w całości.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Wyniki badań opublikowane zostaną w wydawnictwach IA UW, w monografii o ciałopalnym obrzędzie pogrzebowym w międzyrzeczu Liwca, Bugu i Krzny we wczesnym średniowieczu.

Badania powinny być kontynuowane.

CZERMNO, st. 1, gm. Tyszowce, woj. zamojskie, AZP 90-92/1

- grodzisko wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe o charakterze sondażowym, przeprowadzone przez doc. Jana Gurbę (Instytut Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) i mgr. Andrzeja Urbańskiego (Muzeum Zamojskie w Zamościu). Finansowane przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Celem prac terenowych było pobranie próbek dla określenia wieku dendrologicznego drewnianych konstrukcji wału obronnego grodziska, a tym samym uściślenie chronologii całego obiektu. Dla tego też obecne wkopy usytuowano w miejscu wcześniejszych wykopów z badań wykopaliskowych prowadzonych na tym terenie w latach 1977-1979 i w 1985 r., w których dokumentowano drewniane elementy konstrukcji grodowych. Z pobranych prób drewna uzyskano serię dat, z których najstarsze oscyływały na okres po 1007 - 1030 roku, a najmłodsze przypadają na po lata po 1245 roku. Potwierdzały one wcześniejsze tezy, co do okresu budowy tych umocnień, ale zaprzeczyły ich zniszczeniu (jak dotychczas sądzono) podczas najazdu tatarskiego w 1241 r.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Zamojskim.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t. III. - 1998 r.

CZERMNO KOLONIA, st. 1A i 2, gm. Tyszowce, woj. zamojskie, AZP 90-92/1 i 2

- zespół osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza (X - poł. XIII w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. mgr. Andrzeja Urbańskiego i Jerzego Ku-